

Tema: IZBJEGLICE NISU SAMO BROJEVI!

RAZUMIJEVANJE SUDBINA IZBJEGLICA I RASELJENIH LICA U SUKOBIMA U BIVŠOJ JUGOSLAVIJI

Autor: Mišo Dokmanović

Kontakt: midok@lawyer.com

Ključni pojmovi:

jugoslavenski sukobi, izbjeglice, Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Kosovo, Makedonija, Srbija

Kontekst

Uz uobičajene sadržaje i teme vezane uz raspad Jugoslavije, kao što su porast nacionalizma ili etnički ratovi, predavanje će proučiti često zanemareno pitanje sudbine izbjeglica i raseljenih lica u jugoslavenskim sukobima. Prema Visokom komesaru UN-a za izbjeglice i raseljena lica gotovo 3 miliona ljudi bilo je prisiljeno napustiti svoje domove u bivšoj Jugoslaviji tokom sukoba koji su trajali čitavu deceniju. Sve bivše jugoslavenske republike i pokrajine bile su suočene sa izazovom izbjeglica i raseljenih lica. Istovremeno, bila je to najveća izbjeglička kriza u Europi nakon kraja Drugoga svjetskog rata.

O slijedećim će se pitanjima raspravljati pri obradi ove teme, važne za jugoslavensku historiju nakon 1945 godine: Koji su bili razlozi za tako veliki broj izbjeglica i raseljenih lica u Jugoslaviji? Koje su bile njihove sudbine i sa kakvim izazovima su se morali suočavati? Imaju li svi oni nešto zajedničko?

U vrijeme kada još uvijek postoje različiti nacionalni narativi o tome što se događalo tokom raspada Jugoslavije, pitanje sudbine izbjeglica postaje još važnije. Slijedom toga, u fokusu predavanja biti će lična iskustva ljudi, a ne opća politička događanja tokom raspada zemlje.

Ciljevi

- proširiti znanje učenika o sudbini izbjeglica iz bivše Jugoslavije korištenjem formalnih i neformalnih metoda
- razviti vještinu slušanja i analitičke sposobnosti učenika za temu sukoba u bivšoj Jugoslaviji
- motivisati učenike na kritičko razmišljanje o određenim događajima i procesima u historiji
- jačanje prezentacijskih i govorničkih vještina te vještine upravljanja vremenom
- povezivati se sa izbjegličkim pričama
- odnos priče izbjeglica sa aktualnim događajima

Ishodi

- poboljšano znanje o sudbini izbjeglica i raseljenih osoba na području bivše Jugoslavije
- jače sposobnosti analitičkog i kritičkog razmišljanja
- razvijena sposobnost analiziranja video-materijala i predstavljanja svojih zapažanja i stavova

Sredstva i oprema

Projektor, flipchart, zvučnici

Trajanje

45 minuta

Pregled toka nastavnih aktivnosti

1. dio - Uvod (5 minuta)

Na početku predavanja profesor/nastavnik će prezentovati kratki pregled ključnih događaja i procesa koji su doveli do izbjegličke krize te dati osnovne smjernice. U skladu sa interesom i dobi učenici mogu dobiti popis odgovarajuće literature različitih strana uključenih u ratne sukobe koja će im pomoći u

pripremi za čas. Učenici trebaju biti unaprijed obaviješteni o pitanjima o kojima će se raspravljati i ohrabreni da provedu vlastita istraživanja.

2. dio – Presentacija video-materijala (10 minuta)

Nakon uvoda učenicima će biti prikazan kratki video-materijal koji obrađuje temu sudbina izbjeglica različitog etničkog, vjerskog i društvenog porijekla iz različitih dijelova bivše Jugoslavije. Odabrani materijal prikazuje različite situacije, kontekste i okolnosti tokom raspada Jugoslavije. Učenici će čuti stvarne životne priče izbjeglica i to će ih podstaći na kritičko razmišljanje o nesretnim događajima i njihovim posljedicama za obične ljude. Svaka izbjeglička priča bilo gdje u svijetu posebna je i jedinstvena. Svrha odabranih video zapisa nije prikazati apsolutnu istinu o političkim procesima i ratovima. Njihova je glavna uloga informisati učenike, podići nivo svijesti i podstaći ih da raspravljaju o pitanjima koja se često zaboravljaju ili su zanemarena tokom redovne nastave historije. Pripremljeni video-materijal poslužiti će kao osnovni okvir za nastavu budući da profesori/nastavnici mogu slobodno uključiti dodatne kratke i relevantne video snimke kako bi stvorili prikladnije okruženje za raspravu.

3. dio – Rasprava i prezentacija (25 minuta)

Nakon intervjua učenici će biti podijeljeni u grupe sa uputama za diskusiju i nakon toga iznesu svoje stavove o izazovima sa kojima su se suočavale izbjeglice za vrijeme rata na području bivše Jugoslavije. Svaka grupa će dobiti drugačija pitanja, a učesnici će imati 10 minuta za diskusiju o problemu. Od učenika se očekuje da prepoznaju razloge tako velikog priliva izbjeglica te da, uz pomoć flipcharta i karte, prepoznaju ključne sličnosti u tim pričama te glavne izazove sa kojima su se izbjeglice suočavale. Na kraju ovog dijela časa predstavnik svake grupe prezentirati će zaključak cijele grupe. Metodom usmenog izlaganja rezultata rada grupe mogu učiti jedni od drugih.

Prijedlog pitanja za razgovor:

- Koji su bili razlozi za tako veliki broj izbjeglica i raseljenih lica u Jugoslaviji?
- Kakva je bila njihova sudbina?
- Ima li sličnosti u njihovim pričama?
- Sa kojim su se izazovima susretale izbjeglice i države u kojima su našli utočište?
- Sudbina izbjeglica kao drugih?
- Ko je snimio film? Zašto je film snimljen?
- Kako se osjećate nakon gledanja filma?
- Život izbjeglica nakon završetka rata?
- Izbjeglice danas – povežite tematiku filma sa trenutnim događajima.

4. dio – Zaključak (5 minuta)

Nakon rasprave u grupama profesor/nastavnik sažet će raspravu i pozvati učenike na razmišljanje o završnom pitanju za raspravu: *Šta možemo naučiti iz historije i kako bismo se mogli nositi sa trenutnom izbjegličkom krizom?* Profesor/nastavnik može učenicima za domaću zadaću zadati pisanje analitičkog eseja (do 500 riječi) o poukama časa o jugoslavenskim izbjeglicama. Ovom će aktivnosti učenici biti podstaknuti na daljnje razmišljanje, izražavanje i usvajanje sadržaja obrađenih na satu.

Izvori

Ovisno o dobi, profilu, zanimanju za temu i jezičnim sposobnostima, profesor/nastavnik može učenicima ponuditi izbor odgovarajuće literature.

Dodatna literatura

U obradi ove teme profesori/nastavnici mogu uključiti dodatne video snimke ili pitanja za raspravu ako će im to olakšati postizanje zadanih ciljeva i ishoda učenja.

Literatura za pripremu sata :

- Glenny, M, (1996) *The Fall of Yugoslavia: Third Balkan war*,
- Jelavich, B., (2009), *History of the Balkans – Twentieth Century*, Cambridge University Press.
- Korac, M., (2009) *Remaking Home: Reconstructing Life, Place and Identity in Rome and Amsterdam*, Berghahn Books, Oxford.
- Lampe, J.R., (2000) *Yugoslavia as History: Twice There Was a Country*, Cambridge University Press.
- Morokvasic, M., *Yugoslav Refugees, Displaced Persons and the Civil War in: Refuge*, vol. 11, No. 4, (May 1992).

- Office of the United Nations High Commissioner for Refugees, (2010) *The State of World's Refugees: Fifty Years of Humanitarian Action*, Oxford University Press.
- Opacic, G., Vidakovic, I., Vujadinovic, B., (2005), *Living in Post – War Communities*, Belgrade, 2005.

Video-materijali:

BBC Death of Yugoslavia, Frontline – The Yugoslavia Wars i drugi raspoloživi filmovi.

Ocjenjivanje

Učenici mogu biti ocijenjeni na temelju aktivnosti tokom školskog sata i kvalitete argumentacije tokom rasprave, ali mogu biti ocijenjene i njihove prezentacije.

Ideje za domaću zadaću

Napisati kratki analitički esej od 500 riječi o temi školskog časa.

Na televiziji ili internetu pronaći video-materijal o aktualnom problemu izbjeglica.

Ideje za adaptaciju

U obradi ove teme profesori/nastavnici mogu uključiti dodatne video snimke ili pitanja za raspravu ako će im to olakšati postizanje zadanih ciljeva i ishoda učenja.

Ovaj plan časa je osmišljen u sklopu projekta "Historija, Istorija, Povijesti - Lessons for Today", kojeg implementira Kuća Anne Frank u saradnji sa lokalnim partnerima: Incijativom mladih za ljudska prava i Fondacijom Humanost u Akciji (Bosna i Hercegovina), HERMES (Hrvatska), Omladinski obrazovni forum (Makedonija) i Otvorena Komunikacija (Srbija).

Projekat je finansiran sredstvima Evropske Unije. Stavovi i sadržaj ovog plana časa su odgovornost isključivo njegovog autora i ne odražavaju stavove Evropske unije ili organizacija koje implementiraju projekat.
